

bécsi múzeumban) 1912. évi augusztus 4-én Trencsénben gyűjtötte Dr. PAZSICZKY JENŐ, kiről a fajt elneveztem.

Ez az új faj a *L. Strelitzella* HS.-hez közelálló, ettől azonban az elülső szárnyak pontrajzolatának hiánya folytán könnyen megkülönböztethető.

(♀, M. C.) wurde in Trencsén am 4. August 1912 von Herrn DR. EUGEN PAZSICZKY, nach dem die Art benannt sei, erbeutet.

Dieselbe steht der *L. Strelitzella* HS. zunächst, lässt sich aber sofort durch den Mangel der Punktzeichnung auf den Vorderflügeln unterscheiden.

Újabb adatok Magyarország Neuroptera-faunájához.

Irtta : DR. PONGRÁCZ SÁNDOR.

A magyar faunakatalógus megjelenése óta oly sok jellemző fajt sikerült hazánk területéről kimutatni, hogy a magyar Neuroptera-fauna képe lényegesen megváltozott. Alábbi jegyzeteimben egyelőre még nem adhatok áttekintő képet faunánkról, hanem csak azokról a legutóbbi időkben tett gyűjtésekről fogok beszámolni, melyek ide vonatkozó ismereteinket annyira meggazdagították. Ebben a fáradságos munkában több lelkes magyar kutatónak, névszerint GAMMEL ALAJOS, DR. SZILÁDY ZOLTÁN, FEKETE GYÖZÖ, DR. PAZSICZKY JENŐ, PILLICH FERENCZ és MALLÁSZ JÓZSEF iraknak van érdeme. Ők szigorúan magyar faunaterületen végezték megfigyeléseiket, míg a külföldi buvárok közül Klapálek és Ulmer feljegyzései hazánknak a szomszédos területek faunájához való viszonyaival is megismertetnek. Enumerációmban ezeket is figyelembe vettem, mert vajmi nehéz volna pl. a Keleti Kárpátoknak, melyeknek elágazásai Galicziában vagy Romániában gyökereznek, faunisztikailag természetes határát megvonni s melyek ezáltal természetesen ezeknek faunáját is részben elsajátították. Sőt a magyar faunaterülethez újabban csatolt tartományok, nevezetesen a dalmát tengerpart és Bosznia faunájára is ki kellett terjeszkednem, noha ezeknek a területeknek faunisztikai viszonyairól egyelőre még igen hézagossá ismereteink vannak.

Úgy az itt mint hazánk többi vidékein tett kutatásainkból azonban mindezek daczára mégis kiviláglik a magyar fauna szerfölött gazdag változatossága és az a tény, hogy Magyarország a közép-európai reczésszárnyú-faunának valóságos góczpontját alkotja, melyben az Alpok és egyéb magasabb hegyvidékek állatvilága a síkságok és szikes területekével, emezeké ismét a tenger mellék faunájával találkozik.

A következőkben felsorolt fajok legtöbbjének termőhelye pontosan ismeretes s csak egy csekély részüknek nem tudjuk közelebbi lelőhelyét, de ezeknek előfordulása is valószínű, vagy pedig külföldi bűvárok említik az irodalomban.¹ A faunából csak két fajt kényszerültem törölni, melyeket SZILÁDY az én tévedésem folytán vett fel a magyar faunába.² Egyikük a *Perla Selysi* PICT., a másik az *Ephemera glaucops* PICT. Noha valószínű, hogy ezek is előbb-utóbb előkerülnek, mostanáig mégsem sikerült őket kimutatni hazánk területéről.

Pseudoneuroptera.

Troctidae BURM.

- Atropos inquilina* HEYD. — V. Tasnád.
 — *fatidica* LINN. — V. Tasnád.
Troctes formicarius HAG. — II. Simontornya (PILlich).

Psocidae END.

- Psocus major* KOLBE. — V. Predeál.
Amphigerontia contraria REUT. — V. Csikszereda, Detonáta.
 — *intermedia* TETT. — IV. Sátoralja-Ujhely, Szomotor.
Elipsocus laticeps KOLBE. — V. Szováta, Farkasd.
Caecilius piceus KOLBE. — I. Budapest.
 — *obsoletus* STEPH. — II. Simontornya.
 — *perlatus* KOLBE. — V. Predeál.
Stenopsocus stigmaticus IMH. ET LABR. — I. Budapest; Rákospalota (SZILÁDY); V. Szováta, Farkasd.
Philotarsus picicornis F. — IV. Máramaros; V. Pele-Szarvad.

Embiidae BURM.

- Embia Savignyi* WESTW. — VIII. Zengg.
Haploembia Solieri RAMB. — Novi, Portoré.

¹ BRAUER, Die Neuropteren Europas und insbesondere Oesterreichs. Wien, 1876. — RAMBUR, Histoire naturelle des Insectes Neuropteres. Paris, 1842. — ULMER, Trichoptera. Gen. Insect. Fase. 60. Brüssel, 1907. — KOLBE, Monographie der deutschen Psociden. 1880. — KLAPÁLEK, Bemerkungen über die Trichopteren- und Neuropterenfauna Ungarns. (Természetráji füzetek. XXII. 1899, p. 429); Beiträge zur Kenntniss der Trichopteren- und Neuropterenfauna von Bosnien und Herzegovina. Wien, 1900; Ein Beitrag zur Kenntnis der Neuropterenfauna von Croatien—Slavonien und der Nachbarländer. (Bull. int. Acad. Scienc. Boh. 1906); Zpráva o výsledcích cest do Transsylvanských Alp a Vysokých Tater. (Vestn. Česk. Akad. Ročník. XIII.)

² DR. SZILÁDY ZOLTÁN, Magyarországi rovargyűjtésem jegyzéke. II. Neuroptera et Pseudoneuroptera. (Rovartani Lapok. XIX. 1912, p. 53—58.)

Perlidae LEACH.

- Arcynopteryx transsylvanica* KLP. — IV. Keleti Kárpátok; Bosznia: Jezeró-tó, (KAPÁLEK, STROBL).
 — *carpathica* KLP. — Keleti Kárpátok, Chomiak, Barani patak. (DZIEDZIELEWICZ).
 — *dovrensis* MORT. — III. Tátra (DZIEDZIELEWICZ).
Dictyopteryx Mortoni KLP. — IV. Keleti Kárpátok.
Dictyopterygella recta KNY. — III. Tátra, Csorbai-tó.
 — *septentrionis* KLP. — III. Tátra.
Dictyogenus ventralis KLUG. — VII. Zágráb.
 — *Inhoffi* PICT. — VII. Zágráb.
Perla megacephala KLP. — III. Közélebbi termőhely nélkül.
 — *baetica* RAMB. — VI. Mehádia.
 — *cephalotes* CURT. — III–IV. Kárpátok.
 — *dacica* KLP. — V. Vulkán.
Chloroperla affinis PICT. — Vinodol völgye, Zágráb.
 — *sudetica* KOLB. — III. Poprád, Trenčsén, (PAZSICZKY, BRANCSIK).
 — *venosa* ST. — Ismeretlen termőhely.
 — *rivulorum* PICT. — V. Bucsecs.
Isopteryx serricornis PICT. — Előfordulása hazánkban kétes.
 — *tripunctata* SCOP. — V. Bucsecs, Vulkán.
 — *fuscipennis* PICT. — Csepel.
Capnia vidua KLP. — IV. Kőrösmező.
 — *nigra* PICT. — III. Szaloneca; Nagy-Enyed (SZILÁDY).
Taeniopteryx seticornis KLP. — I. Rézbánya (KLAPÁLEK).
 — *tristis* KLP. — Hercegovina.
 — *Braueri* KLP. — VI. Ulma.
 — *Kempnyi* KLP. — Közélebbi termőhely nélkül.
Nephelopteryx araneoides KLP. — I. Budapest.
Rhabdiopteryx hamulata KLP. — I. Budapest.
Leuctra cylindrica DE GEER. — Közélebbi termőhely nélkül.
 — *geniculata* STEPH. — Közélebbi termőhely nélkül.
 — *nigra* P. CT. — III. Poprád.
 — *nigra* var. *brachyptera* KLP. — IV. Kőrösmező (CSIKI).
 — *Klapáleki* KNY. — V. Retyezát.
 — *albida* KNY. — V. Vulkán.
 — *Mortoni* KNY. — V. Vöröstoronyi szoros, Bucsecs, Predeál, Petrozsény.
 — *cingulata* KNY. — V. Petrozsény (KLAPÁLEK).
 — *Handlirschi* KNY. — IV. Tátra, Poprád (KLAPÁLEK).
 — *armata* KNY. — III. Poprád (KLAPÁLEK).
 — *inermis* KNY. — III. Barlangliget (SZÉPLIGETI); V. Preszáka (CSIKI).

Nemura Picteti Kl. — V. Büseecs, Vöröstoronyi szoros.

- *triangularis* Rts. — V. Büseecs.
- *nimborum* Rts. — III. Tatra, Jezero.
- *avicularis* Mour. — III. Szalonca (Fickert).
- *marginata* Pict. — V. Vulkan, Retyezát.

Protonemura fumosa Rts. — V. Igenpataka (Szilády).

- *humeralis* Pict. — V. Igenpataka (Szilády).

Ephemeridae Leach.

Leptophlebia marginata L. — III. Szalonca (Fickert).

Habroplebia mesoleuca Blau. — Közlelbi termőhely nélkül.

- *modesta* Hag. — V. Igenpataka (Szilády).
- *fascia* Cy. — Közlelbi termőhely nélkül.

Baetis niger L. — V. Gyergyóremete (Csuki).

Centroptilum hungaricum Pongrácz, n. sp.

Corpore fusco-testaceo, pedibus flavido-albis; alis inferioribus multo latioribus, quam in speciebus hujus generis cognitis, extremum apicem repente acuminatis. Ad basin sine denticulo.

Teste sötétokkorrarna; szívárványszínű, keskeny és állászó szárnyakkal. A fej, az előtor

1. kép. *Centroptilum hungaricum*
n. sp. (ala posterior).

valamivel sötétebbek mint az alapszín, a végtagok világossárgák, a láb-szárak tövében egy sötétebb folttal. Legvilágosabb a hasa és melltájéka. Az előlő szárny szárnyjegye (*post-stigma*) tájkán 4—5 harántér van. A hátsó szárny (1. kép) nem oly keskeny mint a *Centroptilumok* többi

fajainál, általában nagyobb, tövében nincsen fog, a közepén meglehetősen kiszélesedik s azután hirtelen csűcsot alkot. A hosszanti erek széjjelhajlóak s az alsó olyan hosszú mint maga a szárny. A farfüggelék legalább háromszor olyan hosszúak mint maga a test, piszkostejfehérék, vörösesbarnán gyűrűzöttek. A tőizek sötétek.

Testhossza 2.5 mm. a farfüggelékkel 6—7 mm. A kifeszített szárnyak átmérője 9 mm.

Ezt a fajt, melyet Fickert Győző úr gyűjtött Szaloncán (Trencsén megye) több példányban vizsgáltam. Hátsó szárnyai alapján nagyon tipikusnak tartom s mivel a *Baetis*-ek és *Centroptilum*-ok sajátosságát egyesíti, a két nemnek összekötő kapcsát látom benne.

Caenis dimidiata St. — III. Vághidas (Pazsichy).

- *lacteella* Eat. — III. Szalonca (Fickert).
- *harrisella* Cy. — III. Szalonca (Fickert).

Epeorus assimilis EAT. — III. Szalonna (Fekete).

Heptagenia coerulans ROST. — Előfordulása hazánkban valószínű.

Rhyrogena Henschi KLR. — III. Késmárk.

Ecdyurus Pazsitzkyi PONGRÁCZ, n. sp.

Ecdyuri insigni EAT. similis; sed differt: alis magis fumatis magisque acuminatis longioribusque; ad venulas transversas subfumatiss, segmentis abdominis ante marginem apicalem anguste nigro-fasciatis, fasciis medio late interruptis et ipsum marginem apicalem non attingentibus.

Az *Ecdyurus insignis* EAT.-tól abban különbözik, hogy annál kisebb, farfüggelékei sokkal rövidebbek, a potrohszelvények hasi foltozata hiányzik, a hátszelvények hátsó széle sötét szegély nélkül és szárnyai többnyire füstösök.

Teste egyszínű olkorsárga, csak a potroh némelykor a vörösesbe átmenő. Feje kissé hűsvörös, barnán foltozott. Szemei feketék; a tor oldalán egy hosszúkás barna rajzzal s e mögött egy vagy több hűsvörös foltal; a tor hólyagos felületén és a melltájon nemesen mustrázat. Az előlő szárnyak hosszúak, keskenyek és hegyesek, kissé füstösök. Az ereket kissé elmosódik azáltal, hogy a fekete harántereket füstös árnyalat veszi körül. Ez némelyütt szabálytalan foltokat alkot, melyek a szárnyat turkítják. Vannak azonban példányok, melyeknek tiszta, átlátszó szárnyuk van, ezek többnyire hímek. Füstös szárnyú példányok nemcsak az éretlen, hanem a kifejlődött egyének között is akadnak. A hosszanti erek és apikális haránterek nem füstösök, barnák. A hátsó szárnyak szabálytalan tojásdadok, füstös alsó szegéllyel. A ♂ előlő lábfeje egészen barna, czombjának előlő vége és a czombvonalak feketék, a lábszárak barnák. A ♀ térdje szintén barna, lábfeje sötétebb mint a ♂♂-é. A kissé hűszínű potrohszelvényeken páros, a szelvény alsó oldalából a felületre rézsútos irányba menő éles fekete, vesszőalakú sávok futnak végig, melyek a szelvények hátsó szélét nem érik el s a legelső és utolsó két szelvényen hiányznak (2. kép). Számuk tehát a potroh mindegyik oldalán hét.

Ily mustrázat a többi *Ecdyurus*-fajokra is jellemző, de sokkal elmosódottabb; a foltok inkább háromszögűek s elérik a szelvények hátsó

2. kép.

Ecdyurus Pazsitzkyi n. sp. (abdomen).

3. kép. — *Ecdyurus Pazsitzkyi* n. sp. (penis).

s többnyire sötétebb szegélyét, azonkívül a hasoldalnak is van foltozata.

A ♂ penisének két szarvaeskája (3. kép) majdnem háromszögűen bemetszett, végük eléggé tompított. A ♀ ventrális lemezén nincs bemetszés, hanem háromszögű lemezben előrenyúlik. A gonopodiák feketék, a farfüggelék a testnél több mint kétszer hosszabb, elmosódott gyűrűkkel.

A test hossza 8–10 mm., a kifeszített szárnyak szélessége 18–28 mm.

3 ♂, 7 ♀. III. Trencsén, Vághidas, Szaloneza (PAZSICZKY, FEKETE). Augusztus és szeptember hónapokban repül.

Ecdyurus spec? — Az előbbihez hasonló, de a ♂ penisszarvaeskái egészen háromszögűek, szélesebbek s majdnem egészen összenőttek úgy, hogy csak egy kis bemetszést hagynak hátra. Közel áll az *E. forcipula* KOLL.-hoz.

Csak 1 példányban ismeretes SZILÁDY gyűjtéséből Nagy-Enyed környékéről.

Odonata.

Libellulidae WESTW.

- Libellula 4-maculata* var. *praenubila* NEWM. — I. Ürbő.
Leucorrhinia rubicunda L. — Előfordulása hazánkban kétes.
Caenociata caudalis CHARP. — I. Izsák.
Somatochlora alpestris SELYS. — V. Chirpa-havas.
 — *arctica* ZETT. — V. Surian-havas.
Aeschna viridis EVERS. — Dalmácia.
Calopteryx virgo var. *festiva* BRULLÉ. — VIII. Novi; IX. Dalmácia.

Neuroptera.

Phryganeidae WESTW., BURM.

- Phryganea grandis* var. *meridionalis* KLP. — Bosznia.
 — *minor* CURT. — I. Budapest, Római fürdő.

Limnophilidae KOL.

- Limnophilus nigriceps* ZETT. — Előfordulása kétes.
 — *flavospinosus* STEIN. — Bosznia: Rujste (ULMER).
 — *sparsus* CURT. — Kétes.
 — *fuscicornis* RAMB. — Bosznia: Dervent.
 — *marmoratus* CURT. var. *nobilis* KOLTI. — Bosznia: Rujste; Hercegovina: Gacko.
Asinarchus caenosus CURT. — V. Radnai havasok.

- Stenophylax mitis* MC LACHL. — Bosznia.
 — *dubius* STURU. — VII. Horvátország: Zágráb.
 — *pallidus* KLP. — Bosznia.
 — *Winneguthi* KLP. — Bosznia.
 — *infumatus* MC LACHL. — Bosznia.
 — *nigricornis* var. *elegantulus* KLP. — Bosznia.

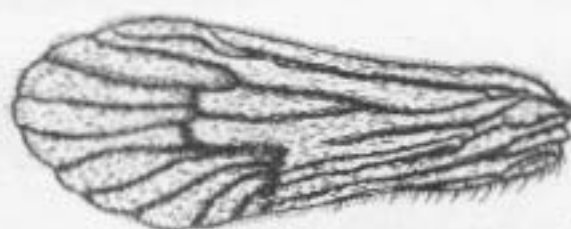
Stenophylax Klapálecki PONGRÁcz, n. sp.

St. millenii KLP. similis, sed major, maculis pilosis albidis alarum superiorum multo majoribus et etiam apicem attingentibus, sine macula apicali fusca; corpore cinerascenti nigro, obscuro, segmentorum

A.

B.

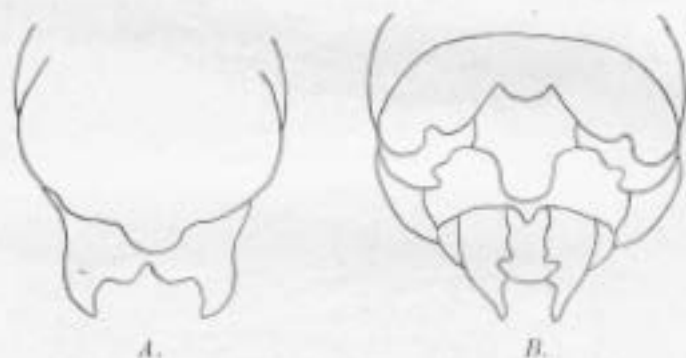
4. kép. — A. — *Stenophylax millenii* KLP.; B. — *St. Klapálecki* n. sp.
 (alae anteriorae).

abdominis margine postico sine fasciis dilutis; segmentis ventralibus 5–6 sine spinulis, lobis analibus feminae intus denticulatis.

A kilenczvenes években a Keleti Kárpátokból egy igen érdekes *Stenophylax* került elő, mely az összes többi fajtól már az első megtekintésre is különbözött, amennyiben sötétbarna előlő szárnyain világos szőrfojtjai voltak. Ez a faj egy teljesen különálló csoportnak egyetlen képviselőjének bizonyult egész mostanáig, mikor nemrégiben egy hozzá közel álló, de attól eltérő típusra bukkantam KERRÉSZ KÁLMÁN és CSUKI ERSŐ urak gyűjtéseiben. A legelő főkülönbség a szárnyak inusztrátában rejlik (4. kép). Az új faj előlő

szárnyán hiányzik az apicalis fekete folt, a szárny alapszíne is valamivel világosabb mint a *St. millenii* Klf.-nél s az erek közötti világos teret, melyeket itt is igen apró, sárgásfehér, selyemfényű szőrűcskék alkotnak, jóval szélesebbek, úgy hogy néha a sötétbarna erezetet egészen elérik. A fej és tor sőtézete valamivel világosabb, a végtagok ezonbjai sötétebbek. A tor oldalai és a mell sötétebbek, a potroh hátoldala egész fekete, de a szelvények mindenütt világosan vannak szegélyezve. Ugyanez vonatkozik a hasszelvényekre is, melyek azonban világosabbak, szürkősfeketék, holott a *St. millenii* Klf. hasszelvényei majdnem világos okkerszínűek s a sötét alapszínűek csak nyoma látszik rajtuk.

Igen nagy eltérést mutatnak az ivarszelvények is. A ♀ 5. és 6. potrohszelvényén nincsenek tüskék. A 10. potrohszelvény kissé kivájt. A *lobi laterales* hosszabbak és erőteljesebbek, mint a *St. millenii* Klf.-

5. kép. — A. = *Stenophylax millenii* Klf.; B. = *St. Klapplohi* n. sp. (app. genit. ♂).

nél, befelé irányulnak, háromszögűen kihégyesedők és belső oldalukon hegyes foggal ellátottak. (5. kép).

♀ ♀ példányban ismeretes Kőrösmező környékéről. A ♂ ismeretlen. Testhossza 13–14 mm., a kifeszített szárnyak átmérője 33–36 mm.

Micropterna intervalis St. — Bosznia: Dervent.

Haleus ruficollis Pict. — Közelebbi termőhelye ismeretlen.

Acrophylax zerberus Brau. — III. Tatra; V. Retyezát.

Drusus nigrescens Meyer-Dönh. — III. Tarpatak (Gü. Teleki Sándor).

— *bosnicus* Klf. — Bosznia: Ilidze, Pazaric.

Pellastomis brunnea Klf. — V. Bucsoch, Keresztényhavas (Klapálek).

Eclisopteryx madida Mc Lachl. — V. Vulkán.

Chaetopteryx fusca Brau. — Bosznia: Krupavölgy, Pazaric.

- Chaetopteryx singularis* KLP. — Bosznia (KLAPÁLEK).
 — *obscurata* MC LACHL. — III. Késmárk; VII. Horvátország.
 — *rugulosa* KOL. — Dalmácia.
Chaetopterygopsis Apfelbecki KLP. — Bosznia.
Anisogamus difformis MC LACHL. — V. Retyezát.
Hypnotranus picicornis PICT. — Közelebbi termőhelye ismeretlen.
Enoicyla pusilla BURM. — Közelebbi termőhely nélkül.
Apatania meridiana MC LACHL. — V. Vulkán.

***Sericostomatidae* MC LACHL.**

- Sericostoma timidum* HAG. — IV. Kőrösmező; X. Bosznia.
Oecismus monedula HAG. — III. Borosznó; V. Vöröstoronyi szoros,
 Riumare.
Notidobia nekibe KLP. — Bosznia.
Silo Graellsii PICT. — Bosznia: Jezero.
Lithax obscurus HAG. — Horvátország (ULMER).
 — *niger* HAG. — IV. Tarpatak.
Brachycentrus carpathicus DZIEDZ. — III. Tátra.
Micrasema sericeum KLP. — Bosznia: Pazarić, Stolac.
Crinoecia irrorata CURT. — V. Keresztényhavas.

***Leptoceridae* LEACH.**

- Beraea maurus* CURT. — V. Retyezát.
Leptocerus aureus PICT. — V. Vöröstoronyi szoros.
Oecetis notata RAMB. — Előfordulása kétes.
Molanna angustata CURT. — Előfordulása kétes.
Molannodes Zelleri MC LACHL. — III. Csorba-tó.
Adicella reducta MC LACHL. — Bosznia: Ilidze.

***Hydropsychidae* CURT.**

- Hydropsyche mostariensis* KLP. — Hercegovina: Mostar.
 — *fulvipes* CURT. — Előfordulása kétes.
 — *Sylfenii* ULM. — Valószínűleg előfordul hazánkban.
Diplectrona atra MC LACHL. — Bosznia.
Dolophilus pullus MC LACHL. — III. Tátra.
Wormaldia occipitalis PICT. — V. Vöröstoronyi szoros.
 — *mediana* MC LACHL. — Közelebbi termőhely nélkül.
Polycentropus exceisus KLP. — Bosznia: Sarajevo.
Tinodes pallidula MC LACHL. — Sarajevo, Bistrik.
 — *Rostocki* MC LACHL. — V. Vöröstoronyi szoros; Bosznia:
 Bistrik, Sarajevo.
 — *Braueri* MC LACHL. — Hercegovina: Mostar.

Tinodes unicolor PICT. — Bosznia: Sarajevo.

Metalype fragilis PICT. — Bosznia.

Lype reducta HAG. — V. Retyezát.

Rhyacophilidae STEPH.

Rhyacophila glareosa MC L. — IV. Keleti Kárpátok.

— *polonica* MC LACHL. — V. Vulkán.

— *torrentium* PICT. — V. Bucsecs; Vulkán.

— *philopotamoides* MC LACHL. — IV. Kőrösmező.

— *Meyeri* MC LACHL. — Bosznia.

— *Pascoeii* MC LACHL. — Bosznia.

Glossosoma discophorum Klap. — Közelebbi termőhely nélkül.

Agapetus delicatulus MC LACHL. — III. Barlangliget; V. Nagy-Enyed (SZILÁDY).

— *laniger* PICT. — VII. Horvátország.

Synagapetus ater KLP. — V. Bucsecs.

Hydroptilidae STEPH.

Hydroptila sparsa SCULP. — Hercegovina: Mostar.

Allotrichia pallicornis EAT. — Bosznia: Gorazda.

Stactobia Eatoniella MC LACHL. — V. Vöröstoronyi szoros; X. Bosznia.

Orthotrichia angustella MC LACHL. — Kétes faj.

— *Tetensii* KOLBE. — III. Trencsén (PAZSICZKY).

Sialidae BURM.

Rhaphidia Schneideri RATZ. — Közelebbi termőhely nélkül.

— *adunana* ALB. — VI. Mehádia.

— *ophiopsis* var. *flavilabris* COSTA. — I. Budapest; II. Simon-tornya (PILLICH); IV. Szolcsva; V. Detonata; VI. Mehádia; VII. Fuzine.

Inocellia crassicornis SCHUMM. — III. Szaloncza (FEKETE); V. Vöröstoronyi szoros (CSIKI).

Panorpiidae LEACH.

Panorpa diffinis MC LACHL. — III. Lucsiona; V. Predeál.

— *gibberosa* MC LACHL. — Dalmácia.

— *clavigera* KLP. — Hercegovina (WINNEGUTH).

— *pura* KLP. — V. Bucsecs (KLAPÁLEK).

Bithacus Hageni BRAU. — II. Kis-Pose (MÉHELY).

Ascalaphidae MC LACHL.

Ascalaphus lacteus BRULL. — Dalmácia.

Myrmeleoidae STEPH.*Myrmeleon* Mocsáryi PONGR. — VIII. Novi.— *pictus* LATR. — Dalmácia.— *flavus* RAMB. — Dalmácia.— *imbecillum* STEIN. — Dalmácia.— *elongatum* OLIV. — Előfordulása kétes.*Macronemurus appendiculatus* LATR. — Hercegovina: Mostar.**Hemerobidae** LEACH, STEPH.*Hemerobius stigma* ST. — III. Csorba-tó.— *fuscinervis* SCHNEID. — I. Tiszaborkút.— *atrifrons* MC LACHL. — III. Csorba-tó, Trenesén.— *pellucidus* WALK. — II. Keszthely; VI. Moldova.— *striatellus* KLP. — II. Simontornya; III. Szalonceza.— *quadrifasciatus* KLP. — V. Predeál.— *orotypus* WALLGR. — V. Predeál.*Megalomus pyraloides* RAMB. — III. Tátaszéplak.*Drepanopteryx algida* ERICHS. — III. Szalonceza.*Dilar turcius* HG. — Hercegovina: Domanovic.**Chrysopidae** HAG.*Nothochrysa capitata* STEPH. — III. Szalonceza (FEKETE).— *fulviceps* STEPH. — III. Rimaszombat (FEKETE).*Chrysopa nigrovenosa* PONGR. = *nigricostata* BRAU. — VII. Novi.— *microcephala* BRAU. — V. Petrozsény.— *septempunctata* f. *Pazsiczkyi* PONGR. — III. Trenesén.— *Zelleri* SCHNEID. — Bosznia.— *ventralis* CURT. — VII. Grgurevci.— *gracilis* HEYD. — III. Szalonceza (FEKETE).— *lamproptera* STEIN. — Dalmácia.— ***Pillichii*** PONGRÁ CZ, nov. nom. (*rufostigma* PONGR. nec MC LACHL.)

A magyarországi Chrysopákról szóló dolgozatomban¹ a *Chr. vulgaris* L. változatai között var. *rufostigma* néven egy igen érdekes alak-változatot írtam le. Mivel azonban MAC LACHLAN a *rufostigma* elnevezést egy afrikai Chrysopára már régebben lefoglalta, egyrészt tévedés elkerülése végett, másrészt s főleg azért, mivel azóta az én varietásom önálló fajnak bizonyult, fölfedezőjének néven vezetem az irodalomba.

Chrysopae vulgari SCHN. similis, sed differt: antennis ad basin fuscis, scapo flavido-virescente, macula nigra in genis ante oculos,

¹ Magyarország Chrysopái alak- és rendszertani tekintetben. (Állattani Közlemények. XI, 1912, p. 161—221).

vertice valde fornicato, prothorace vittis duobus lateralibus; tibiis anterioribus intermediisque brunneis, unguiculis dilatatis. Venae longitudinales et transversae totidem brunneae. Pterostigma elongata, brunnea. Vemula prima transversa sectoris radialis primi extra cellulam cubitalem cubitum tangens.

Ez a faj mint már az első megtekintésre is kitűnik, a *vulgaris*-csoportba tartozik s a *Chrysopa vulgaris*-nak közeli rokona. A csápoknak a tőtztől számított első harmada (a legelső 5—6 íz kivételével) egészen barna. A második harmada világos, a csápok vége ismét sötét. A tőíz szélesebb és világos sárgászöld. A felső ajak meglehetősen széles, alsó szélei majdnem épek, tapogatói vörösesbarnák. Az arcon kétoldalt egy nagy elmosódott fekete folt látható. A fejtető hólyagos. Az előtor szögletei tompítottak, elülső széléről 2 fekete vonal húzódik a közepe felé. Végtagjai zöldesbarnák, az elülső és középső tibiák részben feketék, a tarsusok barnásfeketék. Karmai kampósak. Közép- és utótora zöldes; barázdái sötétebb barnák. Szárnyerezete mindenütt egyszínű vörösesbarna, élesen határolt vöröses szárnyjeggyel. A radiális sector I. anastomosisa a könyöksejten kívül éri a könyökkeret. A potrohon nincsen semminemű foltozat.

Nagysága a *Chr. vulgaris* L.-éval megegyező. A Nemzeti Múzeum gyűjteményében lévő 4 példányt PILLICH FERENCZ gyűjtötte Simontornyán.

A hangyák nőstényeinek önálló államalapításáról.

Irta: DR. SZABÓ JOZSEF.

A szociális életet élő rovarok között a házi méh államalapítása a legismertebb. Ennek az a magyarázata, hogy úgyszólván a szemünk előtt, a figyelmet megragadó körülmények között játszódik le az egész esemény. Tudjuk, hogy a méhek bizonyos időszakokban rajzanak, a mely abból áll, hogy az idősebbik királyné szárnyrakapva elhagyja a régi államot tagjainak tekintélyes részével. A céljuk az, hogy új alkalmas otthont keressenek maguknak. Ha ezt sikerült feltalálniok, akkor ezzel be is fejeződött az államalapítás, a melynek fenntartásához nem szükséges semmi más, csupán az, hogy mindegyik tagja folytassa megszokott munkáját.

A méhekkel szemben a hangyák államalapítása nem ilyen egyszerű és nem követhető ily könnyen figyelemmel. Legfeljebb annak egyik feltűnő mozzanatát, a termékenyítést nézhetjük végig minden utánajárás nélkül. A pázás ugyanis, miként a méheknél, a levegőben, repülés közben megy végbe, a mit annak idején lépten-nyomon